

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar om promemorian Ny förordning om invasiva främmande arter

Ert dnr KN2025/01024

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Gotlands län tillstyrker förslaget till en nationell förteckning över invasiva främmande arter.

För att arbetet med bekämpning av invasiva arter ska bli kostnadseffektivt anser länsstyrelsen att enskilda och företag ska omfattas av samma skyldigheter som det allmänna för bekämpning av befintliga bestånd av arter på den nationella listan. Möjligheten som finns för staten att ta ansvar för bekämpning av arter på privata fastigheter är bra, men bör enligt länsstyrelsens bedömning kunna genomföras oftare än i "enskilda fall" som föreslås. Länsstyrelsens ansvar för utrotningsåtgärder borde innebära en skyldighet, och för detta krävs långsiktig resursplanering.

Vissa formuleringar i författningsförslaget är otydliga och det finns risk för att Länsstyrelser och handläggare inte kommer att ställa likvärdiga krav eller erbjuda likvärdiga åtgärder gällande bekämpning i skilda län. Det innebär att fastighetsägares skyldigheter och rättigheter kan komma att bedömas olika i landet.

Hittills har det till stor del saknats processer, rutiner och vägledning, vilket medför att det är extra svårt för nya handläggare att kunna jobba metodiskt och effektivt i uppdraget om invasiva arter.

Beskrivning av ärendet

Eftersom regeringen främst ha vill synpunkter på de delar som berörs närmre i avsnitt 3 i promemorian så har länsstyrelsen valt att främst kommentera den delen.

Yttrande

3.2 Enskildas ansvar för att bekämpa invasiva främmande arter

Ändringen innebär att endast statliga, kommunala eller regionala fastighetsägare eller innehavare med särskild rätt till en fastighet ska vara skyldiga att vidta åtgärder för att bekämpa befintliga bestånd av arter som är upptagna på den nationella listan. Enskilda och företag ska ej omfattas av detta krav.

3 kap. 5 § Förbudet gäller endast för en statlig myndighet, kommun eller region som äger eller innehar särskild rätt till en fastighet

Länsstyrelsen anser att detta undantag riskerar att motverka de bekämpningsåtgärder som genomförs och skulle innebära allt större kostnader på sikt. Undantaget för enskilda och företag är inte i linje med den målsättning om utrotning och hanteringsåtgärder som den nationella listan omfattar. Den nuvarande formuleringen möjliggör att befintliga bestånd på privat mark kan spridas "för egen maskin" vilket kan resultera i att genomförda åtgärder blir ogjorda.

Vidare anser länsstyrelsen att möjligheten som finns för staten att ta ansvar för bekämpning av arter på privata fastigheter är bra, men bör kunna genomföras oftare än i "enskilda fall" som föreslås.

Länsstyrelsen bedömer att statens ansvar för tomtmark till övervägande del kan ske i enskilda fall men att bekämpning på större fastigheter med stor spridning av invasiva arter oftare bör kunna omfattas av möjligheten för staten att ta ansvar för bekämpningen. För detta krävs ekonomiska resurser och metodutveckling. Det är också viktigt att arbetet med att informera och engagera privatpersoner och företag att förhindra spridning av invasiva främmande arter fortsätter för att nå framgång i arbetet. Länsstyrelsen bedömer att ansvariga myndigheters roll gällande vägledning om bekämpningsåtgärder bör stärkas.

3 kap. 6 §

Spärroxbär är allmänt spridd på Gotland och det är svårt att hitta metoder som fungerar på alvarmarker som samtidigt inte orsakar skador i det tunna markskiktet. Det är inte möjligt att gräva och röjning är en kortsiktig metod att förhindra spridning. Röjningar behöver utföras med ett par års mellanrum för att inga nya frön ska bildas. Hanteringen är mycket kostsam för de markägare som har stora bestånd.

3 kap. 8 § p 1 Vresros

Begreppet frösterila hybrider med vresros, är mycket svårt att kontrollera i praktiken. Länsstyrelsen ställer sig frågande kring vem som har ansvar för att säkerställa att hybridmaterialet är sterilt?

3 kap. 8 § p 2. Gällande undantag för sibiriskt fetblad och kaukasiskt fetblad

Länsstyrelsen anser att staten bör stå för kostnaden att lösa in de lager som finns av dessa arter och sedan destruera dem. Etablering av nya tak med arterna riskerar att motverka syftet med förbudet och kostnaden för senare utrotningsåtgärder kan enligt länsstyrelsens bedömning komma att bli betydligt högre.

3.3 Länsstyrelsens ansvar för utrotningsåtgärder

Ändringen innebär att länsstyrelsen får besluta om utrotningsåtgärder för arter upptagna på den nationella listan, i stället för det tidigare förslaget som innehöll en *skyldighet* att vidta åtgärder. Länsstyrelsen anser att det tidigare ska-kravet är mer i linje med den målsättning om utrotning och hanteringsåtgärder som den nationella listan omfattar. Länsstyrelsen vill understryka att långsiktig resursplanering är en förutsättning för att arbetet mot invasiva arter ska vara verkningsfullt. Om ambitionen är att öka takten på åtgärdsarbetet så behöver resurserna ytterligare stärkas. I stället har vi i år sett stora minskningar i finansieringen av arbetet mot invasiva arter.

Tidigare förslag innehöll förslag på ansvarsfördelning vid bekämpning i vattenområden, till exempel att länsstyrelsen skulle ansvara för att genomföra åtgärder i öppna vattensystem då det ofta är mycket komplext. Länsstyrelsen efterfrågar ytterligare tydlighet avseende detta i förordningen.

Det är svårt att behandla alla fastighetsägare på ett likvärdigt sätt. Risker är stora att olika länsstyrelser och handläggare kommer att bedöma och prioritera olika, vilket medför att fastighetsägare inte åläggs samma krav eller får samma hjälp.

Eftersom lagtexten är otydligt formulerad ökar rättsosäkerheten. Åtgärder mot invasiva arter är dessutom ofta dyra och det är viktigt att hitta en lagstiftning som är tydlig och därmed också resurseffektiv.

3.4 Länsstyrelsens ansvar för hanteringsåtgärder

Idag är hanteringsåtgärder otillräckliga för arter med stor spridning. Det finns hanteringsåtgärder upprättade för signalkräftor men länsstyrelsen efterfrågar även hanteringsåtgärder för spärroxbär som är allmänt förekommande på Gotland.

De förtydliganden som görs avseende ansvarsfördelningen i övrigt i detta avsnitt bedömer länsstyrelsen är bra och har därmed inga invändningar. Länsstyrelsen behöver dock ges möjlighet att delta i framtagandet av länsvisa handlingsplaner.

5 Konsekvenser

Avseende det nedanstående så vill länsstyrelsen understryka att möjligheten att genomföra den typen av åtgärder kommer vara beroende av markägarens medgivande, något som inte alltid ges.

s. 23 "Även om privata fastighetsägare, i fråga om befintliga förekomster, inte har någon skyldighet att förhindra att arter växer eller reproducerar sig, så medger de nationella reglerna att myndigheterna kan genomföra prioriterade insatser på privat mark för att till exempel förebygga vidare spridning av en nyligen etablerad invasiv främmande art."

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor på telefon 010-223 90 00 eller via e-post gotland@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 2217-2025 i ämnesraden för e-post.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av tillförordnat länsråd Jesper Andersson med enhetschef Anna-Lena Fritz som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Elida Lundgren Miljö- och vattenenheten och Tiina Kumpula Enheten för naturskydd medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.